

Norsk radiologisk
forening

DEN NORSKE LEGEFORENING

Rådet for legetikk

Den norske legeforening

Postboks 1152, Sentrum

0107 Oslo

Oslo 18.03.20

Vedrørende henvendelse om «Helsetilbud og markedsføring», datert 11.12.2019, med saksnummer SAK2019010534.

Styret i Norsk Radiologisk Forening (NoRaFo) takker for henvendelsen. Rådet for legetikk ønsker en uttalelse/faglig vurdering fra oss vedrørende to punkter under Etske regler for leger:

1. De faglige sidene ved Austad diagnostikk AS sitt tilbud om helsesjekk med ultralyd (Kapittel I §9).
2. Om opplysningene i markedsføringen reflekterer allment aksepterte og/eller vitenskapelig dokumenterte indikasjonsstillinger og/eller metoder (Kapittel III §1).

Svar punkt 1: Ultralyd er en etablert metode for målrettet diagnostikk av spesifikke organer eller lokalisasjoner. Ultralyd brukes blant annet ved diagnostikk og oppfølging av en rekke definert tilstander, som for eksempel kreftpasienter under/etter behandling, dokumentert utvidelse av hovedpulsåre/død som følge av aortaruptur hos nære slekt, som en del av svangerskapsomsorgen, ved mistanke om hoftelddysplasi hos barn, som en del av oppfølging av pasienter med kjent kreftsykdom, oppfølging av pasienter med kjent utvidelse av hovedpulsåre, screening av halspulsårer etter gjennomgått intrakraniell emboli. NoRaFo mener at ingen bildediagnostikk metode skal brukes for pasientgruppe uten god medisinsk indikasjon.

Radiologisk praksis er regulert bl.a. av Forskrift om strålevern og bruk av strålevern (strålevernforskriften). Paragraf 5 omhandler berettigelse og optimalisering:

All strålebruk skal være berettiget. Dette innebærer at fordelene skal være større enn ulempene strålingen medfører.

Strålebruken skal være optimalisert. Dette innebærer at eksponering for ioniserende stråling skal holdes så lav som praktisk mulig, teknologisk kunnskap, sosiale og økonomiske forhold tatt i betraktning.

For ikke-ioniserende stråling skal all eksponering av mennesker holdes så lav som god praksis tilsier.

Både strålevernforskriften og god radiologisk praksis krever at det skal være en klar indikasjon for undersøkelsen, med bakgrunn i en tydelig klinisk problemstilling og eventuelt en tentativ diagnose. Etablert screening av spesifikke pasientgrupper eller av spesifikke medisinske tilstander, slik som screening av halspulsårer etter gjennomgått cerebralt insult regnes som god radiologisk praksis, men bør utføres etter offentlige retningslinjer. All screening av befolkningen bør foregå etter offentlig anbefalte retningslinjer slik at fordeler og ulemper med undersøkelsene er grundig vurdert på forhånd.

Svar punkt 2: Austad diagnostikk AS skriver på sine hjemmesider at *«helsesjekk med ultralyd er en systematisk undersøkelse av en rekke av kroppens organer og regioner. Hensikten med en helsesjekk er å avdekke risikofaktorer, symptomer som bør følges opp og å påvise allerede utviklet sykdom på et tidlig tidspunkt.»* Videre skriver de at *«Du trenger ikke henvisning for å få time hos oss».*

Ut fra informasjonen Austad diagnostikk har på sin hjemmeside, reklameres det for en omfattende ultralydundersøkelse uten klar klinisk problemstilling eller indikasjon. Dette er å oppfatte som «villscreening». Tilfeldige funn påvist under villscreening kan være opphav til angst, uro, bekymring hos pasienter. Det kan bli nødvendig med videre undersøkelser for å klassifisere funnet nærmere, og dette kan lede til ubehag og komplikasjoner som infeksjon eller blødning hos pasientene. Villscreening av private helseforetak er usolidarisk, fordi det kan lede til økt ressursbruk i den offentlig finansierte helsetjenesten, for å utrede tilfeldige funn eller behandle pasienter med helseangst påført av aggressiv reklame for helsesjekk. Ukontrollert bruk av bildediagnostikk skaffer høye kostnader for samfunnet og utfordrer pasientsikkerhet mht. unødvendige prosedyrer og stråling.

NoRaFo mener at ingen bildediagnostikk undersøkelse bør utføres uten god medisinsk grunn. Å *«avdekke risikofaktorer, symptomer som bør følges opp og å påvise allerede utviklet sykdom på et tidlig tidspunkt»*, som Austad diagnostikk AS reklamerer med, regnes ikke som allment aksepterte indikasjonsstillinger.

Med vennlig hilsen,

Styret i Norsk Radiologisk Forening